

Tomelilla kommun

Beslut för förskoleklass och grundskola efter tillsyn i Kastanjeskolan i Tomelilla kommun

Sammanfattande bedömning

Skolinspektionen konstaterar vid tillsynen av Kastanjeskolan att det föreligger brister i verksamheten. Tillsynen visar att det finns brister i arbetet med särskilt stöd.

Utredningen visar att elevers behov av särskilt stöd inte alltid utreds och att de utredningar som genomförs inte alltid sker skyndsamt. Tillsynen visar vidare att det finns brister avseende att tillförsäkra alla elever en studiemiljö som präglas av studiero. Skolinspektionen förelägger därför Tomelilla kommun att vidta åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. Inom övriga områden som Skolinspektionen har granskat har det inte framkommit annat än att skolans arbete uppfyller författningarnas krav.

De omständigheter som råder med anledning av Covid-19

Skolinspektionen är medveten om att många skolor i dagsläget är påverkade med anledning av Covid-19. Följden kan vara stor frånvaro av personal eller att resurser måste tas i anspråk för nya förhållanden. Vi följer kontinuerligt situationen och hur den påverkar skolsystemet i olika delar av landet. Om du som huvudman behöver längre uppföljningstid ber vi dig kontakta Skolinspektionen för prövning.

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Tomelilla kommun att senast den **14 oktober 2021** vidta åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas för Skolinspektionen.

Beslutet om föreläggande gäller omedelbart.

Nedan anges de åtgärder som huvudmannen måste vidta för att avhjälpa de påtalade bristerna samt den lagstiftning med tillhörande föreskrifter som huvudmannens åligganden följer av. Enligt 2 kap. 8 § skollagen ansvarar huvudmannen för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar. Vidare ska huvudmannen enligt 4 kap. 7 § skollagen, om det vid uppföljning, genom klagomål eller på annat sätt kommer fram att det finns brister i verksamheten, se till att nödvändiga åtgärder vidtas. Dessa bestämmelser ligger till grund för samtliga åtgärder i beslutet om föreläggande.

Skälen för Skolinspektionens ställningstagande i fråga om att verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de bestämmelser som gäller för verksamheten samt i fråga om de skyldigheter som huvudmannen måste fullgöra (åtgärder) redovisas nedan under rubriken *Motivering till föreläggande*.

Extra anpassningar och särskilt stöd

Skolinspektionen konstaterar att Tomelilla kommun inte uppfyller författningskraven avseende utredning av särskilt stöd.

Åtgärder

- Se till att genom informationsinsatser till lärare och annan skolpersonal klargöra skyldigheten att anmäla till rektorn om det befaras att en elev inte kommer att nå de kunskaper som minst ska uppnås trots att stöd getts i form av extra anpassningar eller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga (2 kap. 34 § andra stycket och 3 kap. 7 § skollagen; Lgr 11 2.2 Kunskaper och 2.8 Rektorns ansvar)
- Se till att rektorn tillsammans med lärare gör genomgångar av samtliga elever, senast under september 2021, och härvid uppmärksammar; elever som befaras inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås trots att de getts stöd i form av extra anpassningar, elever som det finns särskilda skäl att anta att extra anpassningar inte skulle vara tillräckliga för samt elever som uppvisar andra svårigheter i sin situation. (3 kap. 7 § skollagen; Lgr 11, 2.2 Kunskaper och 2.8 Rektorns ansvar)
- Se till att behov av särskilt stöd utreds skyndsamt beträffande; varje elev som har identifierats enligt ovan samt i de fall lärare anmäler eller har anmält att det finns elever som riskerar att inte nå de kunskapskrav som minst ska uppnås, trots att stöd i form av extra anpassningar har getts. Efter att utredningen är gjord, ska rektorn eller den personal som rektorn delegerat ansvaret till, ta ställning till om eleven ska ges särskilt stöd. Detta ska dokumenteras i ett beslut. (3 kap. 7 § skollagen; Lgr 11, 2.8 Rektorns ansvar)

Trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling

Skolinspektionen konstaterar att Tomelilla kommun inte uppfyller författningskraven avseende studiero.

Åtgärder

- Se till att rektorn, lärare, annan skolpersonal och elever diskuterar och kommer överens om åtgärder som ska genomföras för att skapa respektfulla relationer mellan skolpersonal och elever samt mellan elever på skolan. Rektorn ska dokumentera åtgärder som genomförs. (5 kap. 3 § skollagen; Lgr 11, 1 Rättigheter och skyldigheter, God miljö för utveckling och lärande, 2.1 Normer och värden, 2.3 Elevernas inflytande och ansvar och 2.8 Rektorns ansvar)
- Se till att rektorn leder och samordnar arbetet med att utforma skolmiljön så att alla elever tillförsäkras studiero, genom att rektorn för personalen klargör ansvarstagande för att ordningsregler efterlevs, hur ordningsstörningar ska hanteras om de uppstår och hur disciplinära åtgärder används. (5 kap. 3,5-16 och 22-23 §§ skollagen; Lgr 11, 2.8 Rektorns ansvar)
- Se till att rektorn, genom att inhämta uppgifter från lärare, elever och elevhälsans personal, följer upp och utvärderar de åtgärder som vidtagits för att tillförsäkra eleverna studiero. I samband med utvärdering av vidtagna åtgärder ska rektorn också besluta om vilka ytterligare åtgärder som behövs samt se till att dessa genomförs och/eller intensifiera pågående åtgärder samt se till att detta genomförs. (2 kap. 9-10 §§ skollagen, 5 kap. 3 § skollagen Lgr 11, 1 Rättigheter och skyldigheter, 2.8 Rektorns ansvar)

Motivering till föreläggande

Extra anpassningar och särskilt stöd

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att skolans arbete med utredning av elevers behov av särskilt stöd inte uppfyller författningarnas krav. Av tillsynen framgår att utredningar om elevers behov av särskilt stöd inte alltid genomförs och att de utredningar som genomförs inte alltid sker skyndsamt.

Rättslig reglering

Av skollagen framgår att om det inom ramen för undervisningen, genom användning av ett nationellt kartläggningsmaterial eller ett nationellt bedömningsstöd, resultatet på ett nationellt prov eller uppgifter från lärare, övrig skolpersonal, en elev eller en elevs vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås eller de kravnivåer som gäller, trots att stöd har getts i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen enligt 5 §, ska detta anmälas till rektorn. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga. Rektorn ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Behovet av särskilt stöd ska även utredas om eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation. Samråd ska ske med elevhälsan, om det inte är uppenbart obehövligt. Om en utredning visar att en elev är i behov av särskilt stöd, ska han eller hon ges sådant stöd. Stödet ska ges med utgångspunkt i elevens utbildning i dess helhet, om det inte är uppenbart obehövligt. (3 kap. 7 § skollagen).

Enligt läroplanen ska alla som arbetar på skolan uppmärksamma och stödja elever i behov av extra anpassningar och särskilt stöd. Rektorn har, inom givna ramar, ett särskilt ansvar för att undervisningen och elevhälsans verksamhet utformas så att eleverna får den ledning och stimulans, de extra anpassningar eller det särskilda stöd samt den hjälp de behöver. (Lgr 11, 2.2 Kunskaper och 2.8 Rektorns ansvar)

Huvudmannen ska se till att personalen vid skolenheterna ges möjligheter till kompetensutveckling. Huvudmannen ska också se till att lärare och annan personal vid skolenheterna har nödvändiga insikter i de föreskrifter som gäller för skolväsendet (2 kap. 34 § skollagen). Rektorn har också, inom givna ramar, ett särskilt ansvar för att personalen får den kompetensutveckling som krävs för att de professionellt ska kunna utföra sina uppgifter och kontinuerligt ges möjligheter att dela med sig av sin kunskap och att lära av varandra för att utveckla utbildningen. (Lgr 11, 2.2 Kunskaper och 2.8 Rektorns ansvar)

Skolinspektionens utredning

Av intervjuer med lärare framgår att utredningar om särskilt stöd inte alltid sker skyndsamt när det har konstaterats att extra anpassningar inte räcker. Någon lärare uppger att de har svårt att svara på hur lång tid det tar från det att läraren märker att

extra anpassningar inte räcker till att en utredning om särskilt stöd startar eftersom det beror på vad som ska utredas. Lärare uppger i intervju att en utredning om särskilt stöd kan ta upp till tre månader och att utredningar från centrala elevhälsan och externa utredningar ibland kan ta lång tid. De uppger dock att de fortsätter att ge eleven extra anpassningar under tiden de väntar på att utredningen ska bli klar. Lärarna uppger vidare att fler elever på skolan skulle behöva särskilt stöd.

Representanter för elevhälsan uppger att utredningar om särskilt stöd inte sker skyndsamt och att det beror på bristande resurser. De uppger att det kan ta från en till två veckor upp till flera månader från det att läraren anmält att en elev kan vara i behov av särskilt stöd tills utredningen startar och säger att själva utredningen sedan tar tre till fyra veckor. Representanter för elevhälsan uppger vidare att eleverna får särskilt stöd fast de inte har någon färdig utredning. Vilket stöd de ska ge i dessa fall är problematiskt, men de samarbetar med ämnesläraren för att försöka lösa det, säger de. De säger också att elever kan ha haft stödåtgärder länge utan att det finns en utredning. De uppger vidare att alla elever som har särskilt stöd inte har ett åtgärdsprogram och att det finns elever som inte har särskilt stöd fast de är i behov av det.

Rektorn bekräftar utsagorna från lärare och representanter för elevhälsan att utredningar om särskilt stöd inte sker skyndsamt. Rektorn uppger att det kan gå ett par månader från det att anmälan görs av lärare tills utredningen påbörjas, men att de sätter in stödåtgärder under tiden. Enligt rektorn får eleven stöd under tiden de utreds, men utredningarna är inte klara förrän efter ca två månader. Efter att utredningen är klar korrigeras sedan stödåtgärderna så att de överensstämmer med elevernas konstaterade behov. Rektorn bekräftar utsagorna från lärare och representanter för elevhälsan att det finns elever vars behov inte upptäcks och därför inte får sitt behov av särskilt stöd tillgodosett. Detta sker trots att de enligt rektorn har regelbundna tillfällen då de följer upp elevernas kunskapsutveckling.

Motivering till föreläggande som ingripande

Då Tomelilla kommuns verksamhet inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten, föreligger skäl att förelägga Tomelilla kommun att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att skolenhetens arbete med studiero inte uppfyller författningarnas krav. Skolinspektionens utredning visar att alla elever på Kastanjeskolan, trots vidtagna åtgärder, inte tillförsäkras en skolmiljö som präglas av studiero. Det framkommer i utredningen att det inte råder studiero i alla klasser. Det framgår vidare att skolan påbörjat ett arbete med att vidta åtgärder för att förbättra studieron. De åtgärder som har vidtagits har dock inte gett tillräcklig effekt i verksamheten. Vidare framkommer att personal på skolan i olika grad ser till att de ordningsregler som gäller på skolan följs.

Rättslig reglering

Av skollagen framgår att utbildningen ska utformas på ett sådant sätt att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero. (5 kap. 3 § skollagen)

Vidare framgår av skollagen att ordningsregler ska finnas för varje skolenhet. De ska utarbetas under medverkan av eleverna och följas upp på varje skolenhet. Rektorn beslutar om ordningsregler. (5 kap. 5 § skollagen) Rektorn eller lärare får vidta de omedelbara och tillfälliga åtgärder som är befogade för att tillförsäkra eleverna trygghet och studiero eller för att komma till rätta med en elevs ordningsstörande uppträdande. (5 kap. 6 § skollagen) Enligt de förutsättningar som anges i 5 kap. 7-16 och 22-23 §§ skollagen får det beslutas om utvisning ur undervisningslokalen, kvarsittning, skriftlig varning, tillfällig omplacering, tillfällig placering vid en annan skolenhet, avstängning och omhändertagande av föremål.

Enligt läroplanen ska skolan klargöra för elever och föräldrar vilka mål utbildningen har, vilka krav skolan ställer och vilka rättigheter och skyldigheter elever och deras vårdnadshavare har. Eleven ska i skolan möta respekt för sin person och sitt arbete. Skolan ska sträva efter att vara en levande social gemenskap som ger trygghet och vilja och lust att lära. (Lgr 11, 1 Rättigheter och skyldigheter, God miljö för utveckling och lärande) Skolans mål är att varje elev respekterar andra människors egenvärde, kan leva sig in i och förstå andra människors situation och utvecklar en vilja att handla också med deras bästa för ögonen. Alla som arbetar i skolan ska i sin verksamhet bidra till att skolan präglas av jämställdhet och solidaritet mellan människor och visa respekt för den enskilda individen och i det vardagliga arbetet utgå från ett demokratiskt förhållningssätt. Läraren ska tillsammans med eleverna utveckla regler för arbetet och samvaron i den egna gruppen, och samarbeta med hemmen i elevernas fostran och klargöra skolans normer och regler som en grund för arbetet och för samarbete. (Lgr 11, 2.1 Normer och värden) Skolans mål är att varje elev visar respekt för och hänsyn mot skolans personal och andra elever som en del av det gemensamma ansvaret för arbetsmiljön på skolan. (Lgr 11, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande) Rektorn ska leda och samordna det pedagogiska arbetet vid skolenheten och särskilt verka för att utbildningen utvecklas, samt besluta om sin enhets inre organisation och ansvara för att fördela resurser inom enheten efter barnens och elevernas olika förutsättningar och behov, samt fatta i övrigt de beslut och ha det ansvar som framgår av författningarna. (2 kap. 9 och 10 §§ skollagen) Rektorn ansvarar även för att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen och kunskapskraven. Rektorn har, inom givna ramar, ett särskilt ansvar för att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero. Rektorn har också, inom givna ramar, ett särskilt ansvar för att personalen får den kompetensutveckling som krävs för att de professionellt ska kunna utföra sina uppgifter och kontinuerligt ges möjlighet att dela med sig av sin kunskap och lära av varandra för att utveckla utbildningen. (Lgr 11, 2.8 Rektorn ansvar)

I förarbetena till skollagens bestämmelse gällande trygghet och studiero anges att en av de viktigaste förutsättningarna för att barn och ungdomar ska kunna inhämta och utveckla kunskaper och värden är en trygg och stimulerande lärandemiljö. Vidare anges att det förebyggande arbetet är centralt, och att det är skolans, och ytterst

rektorns ansvar att skapa trygghet och studiero i skolan. En viktig förutsättning för detta är att elever, lärare och annan personal känner ett gemensamt ansvar och har respekt för varandra i skolan. Det kräver ett aktivt värdegrundsarbete där grundläggande demokratiska värderingar och mänskliga rättigheter kommer till uttryck i praktisk handling. Att skapa en miljö som bygger på respekt och delaktighet utgör grunden för en trygg och utvecklande studiemiljö. Rutiner för att säkerställa samverkan och kommunikation mellan elever, lärare och annan personal är också centrala inslag i det förebyggande och långsiktiga arbetet. Rektorns skyldighet att se till att elevers behov av stöd utreds och att stödåtgärder kommer till stånd för elever i behov av stöd är självfallet även det en del i arbetet med att skapa en trygg och stimulerande studiemiljö. (prop. 2009/10:165 s. 319 och 320)

Skolinspektionens utredning

Elever uppger i intervju att det är bristande studiero i några klasser, i vissa ämnen och på vissa lektioner. I vissa ämnen är det enligt eleverna stökigt på varje lektion. De uppger att det finns elever som är stökiga, inte gör det de ska på lektionerna och inte har respekt för lärare. Vidare uppger de att det är bra studiero på vissa lektioner och att de då kan arbeta med sina uppgifter. På vissa lektioner är det halvklass eller två lärare och då fungerar det bra, enligt elever. De uppger att lärarna säger till när det är stökigt men att det är beroende på läraren om det hjälper. Elever uppger att de flesta elever följer skolans ordningsregler. De uppger dock att det är väldigt olika hur lärarna tillämpar reglerna.

Lärare bekräftar elevernas utsagor om att det är bristande studiero i vissa klasser och på vissa lektioner. De uppger att de ofta arbetar med halvklass samt med fast placering av eleverna i klassrummen, vilket gör att studieron har blivit bättre. Några lärare uppger också att de samlar in elevernas mobiltelefoner för att få bättre studiero. Lärare berättar att det är några klasser som det är bristande studiero i och där eleverna väljer ut vissa lärare som de terroriserar. De uppger att de har jobbat mycket med att förbättra studieron i några klasser och att det har blivit bättre när de har halvklass, men att det fortfarande är stökigt på vissa lektioner. Lärarna säger vidare att det råder en bristande samsyn om tillämpningen av skolans ordningsregler.

Representanter för elevhälsan bekräftar utsagorna från elever och lärare om att det är bristande studiero i vissa klasser. De uppger att skolan har vidtagit åtgärder gällande enskilda elever, men att problemen med bristande studiero kvarstår. Vidare uppger de att det var tänkt att de skulle ut och jobba i en klass som har problem med studieron och bl.a. göra observationer, men att det inte blev något med det. Elevernas och lärarnas utsagor att det råder en bristande samsyn om tillämpningen av ordningsreglerna bekräftas av representanter för elevhälsan.

Rektorn uppger i intervju att det är bra studiero i de flesta klasser, att det är dålig studiero i några klasser och att en förbättring har skett i vissa klasser. Rektorn uppger att de för närvarande har två klasser med sämre studiero och att det finns ett pågående arbete för att förbättra studieron i dessa klasser. Åtgärder som vidtas är att de samtalar med elev och föräldrar samt även med läraren om hur denne kan jobba för att förbättra studieron. En annan åtgärd är minskade gruppstorlekar. Rektorn uppger att de ser viss

effekt av åtgärderna, men inte tillräckligt bra effekt. I den ena klassen med sämre studiero ska de gå vidare med att observera klassen under en vecka och titta på lektionsstruktur, hur dagen ser ut, hur klassen är med olika lärare, betydelsen av position på schemat och elevernas placering i klassrummet för att hitta vägar framåt. I den andra klassen har de haft möte med elever och vårdnadshavare. Det har gett effekt ett tag men sedan blev det oro i klassen igen. Även rektorn uppger att det råder en bristande samsyn kring tillämpningen av ordningsreglerna. Rektorn säger att de för många diskussioner på skolan om ordningsreglernas efterlevnad men de har trots detta inte lyckas nå en samsyn i denna fråga.

Motivering till föreläggande som ingripande

Då Tomelilla kommuns verksamhet inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten, föreligger skäl att förelägga Tomelilla kommun att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Områden där Skolinspektionen inte har funnit brister

- Eleven ges skyndsamt stöd i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen, om eleven riskerar att inte nå de kunskapskrav som minst ska uppnås och insatserna utvärderas. (3 kap. 5 § skollagen, Lgr 11, 2.7 Bedömning och betyg, 2.8 Rektorns ansvar)
- Elever som är i behov av särskilt stöd ges stöd på det sätt och i den omfattning som utredningen har visat att de behöver. (3 kap. 7-12 §§ skollagen, Lgr 11, 2.8 Rektorns ansvar)
- När det gäller särskilt stöd följs insatta åtgärder upp och utvärderas. (3 kap. 9 § skollagen)
- Det bedrivs ett aktivt och medvetet värdegrundsarbete för att skapa en miljö som bygger på respekt och delaktighet. (Lgr 11, 1. Skolans värdegrund och uppdrag, Grundläggande värden, Förståelse och medmänsklighet, En likvärdig utbildning, God miljö för utveckling och lärande, 2.1 Normer och värden, 2.2 Kunskaper)
- Vid skolenheten bedrivs ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av elever. (6 kap. 6-10 §§ skollagen)

På Skolinspektionens vägnar

X Jenny Fahlman

Beslutsfattare

Signerat av: Jenny Fahlman

X Christina Aro Östgren

Föredragande

Signerat av: Christina Aro Östgren

Allmänt om tillsynen:

Mer om Skolinspektionens tillsyn hittar du på www.skolinspektionen.se

Bilagor

Bilaga 1: Fakta om Kastanjeskolan

Bakgrund och fakta om Kastanjeskolan

Skolinspektionen har genomfört tillsyn av Tomelilla kommun under vårterminen 2021.

Skolinspektionen har genomfört riktad tillsyn av Kastanjeskolan. Skolan var ursprungligen utvald för regelbunden tillsyn enligt Skolinspektionens risk- och väsentlighetsanalys, men på grund av den rådande situationen med Covid 19 har den regelbundna tillsynen gjorts om till en riktad tillsyn med ett begränsat antal områden. Tillsynen omfattar följande områden: Extra anpassningar och särskilt stöd; Trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling. Digitala intervjuer genomfördes av Skolinspektionen den 7 – 8 april 2021.

Kastanjeskolan ligger i Tomelilla kommun. Skolan ger utbildning i årskurserna 7 – 9 och har vid tillsynen sammanlagt 354 elever.